

**A legszebb
karácsonyi és újévi ajándék**
egy
művészi **fénykép**
VITKAY
fényképezőmestertől
Szekszárd, Garay-tér 10

Az én hitvallásom.

En megértem a mások bánatát
És oszlozom a mások örömén.
Minden sírás az én sírásom is
És minden ujjongó szó az enyém.
Jártam már én is napfűrdette csúcson,
Sugaras csúcsain fehér örömöknél
És sodródtam én is bánat-vizek árján
Hitemből ácsolta kis lélekvesztőben.
És hit maradt a hitem!
En hiszem az Istent,
En hiszem az életet,
Az életet és Istent,
A halált soha!
Mert tudom, hogy a halál is élet:
Egy új életnek hajnala!
En hiszek!
És bátran valom kétkedőknek, hitetleneknek,
Könnyű nekem és könnyű azoknak,
Aki hiszik az Istent!

Szurányi Katalin.

Tolna vármegye Hunyadi emléke

Írta: Fájth Jenő

1437-ben Szendrőnél aratta Hunyadi János első nagyobb győzelmét a török ellen, mint Szentmiklósi Pongrácz vezértársa. Jutalmul szörényi banná nevezte ki Albert király s rábízta az aldunai várak védelmét. A világlátott udvari vitéz, ki Zsigmond király kíséretében 1433-ban Rómát is megjárta s aztán a bázeli zsinaton is megfordult, az ország előkelő emberei közé emelkedett, 1440-ben Bata mellett leveri Gara seregét, megerősíti trónján Ulászlót, erdélyi vajda lesz és Nándorfehérvár kapitánya, a török elleni harcok fővezére... Ma-holnap ötszáz éve, hogy megkezdődött nemzetünk életének az a világtörténelmi jelentőségű korszaka, mikor félszáz éven át a Hunyadiak csillaga ragyogott a magyar égen s az ő nevük révén tisztelettel emlegette hazánkat egész Európa, mint a kereszténység védőpajzsát és a művelődés meleg otthonát.

Készülünk kell a Hunyadiak ünnepére. Ideje, hogy emlékezzünk a régiekről, megszólaltassuk a drágaszerű magyar mult hallgatag emlékeit: régi romokat, öreg írásokat. Mert most nem mehetünk emlékezni, lelkesülni Hunyad várába, kincses Kolozsvárra, sem Gyulafehérvárra. Ott nem szabad a magunkénak vallanunk Hunyadi Jánost, pedig mennyi küzdelem, — török ellenség, magyar irigység, — mennyi szenvedés tette őt egyik legnagyobb magyarrá!

Itt, a csonka hazában kell keresnünk emlékeket, amelyekhez a Hunyadiak életének történelmi, fontos eseményei fűződnek, amelyek közelében nemcsak a lelkesedés tüzeiben, hanem a való történet világánál is maga előtt láthatja lelkünk, világ-híres nagyjaink legendás alakját...

Épen eleget dolgoztak már rádiócsövei — örökké nem tartalnak. Elhalkul a vétel — torz lesz — de van segítség:

**Uj Tungstram csövek
rádiójába új életet öntenek!**

Tolna vármegyének a honalapítás ezredik évfordulóját ünneplő diszközgyűlésén Kammerer Ernő így emlékezett meg a Hunyadiakról: »Idézem a hős Hunyadi házat, melynek megyénkben tűnt fel és hanyatlott alá szerencsecsillaga. Hunyadi János első diadala, mely a közfigyelmet reá vonta, ott zajlott le a bátai monostor alatt a síkságon, mikor hazája és I. Ulászló szolgálatában Albert király özvegyének pártos híveit leverte. Kegyeletes hála csatolta ezért Batahoz... a monostort sok ajándékkal gazdagítja. Ugyanezt teszi neje, Szilágyi Erzsébet, Mátyás király is... Még Corvin Jánosra, majd özvegyére is átszállott e kegyelet; ő az utolsó a Hunyadi házból, ki a monostort gazdagította... És szomorú véletlen — ugyan e megye határain belül — Szabaton falu mellett, a Csontmezőn zúdult a végső csapás a Hunyadi házra, amikor a hálátlan Kinizsi és pártos felei Corvin Jánosra ütven hadát, kincseit és szerencsét örökre megsemmisítették. Bata tehát a Hunyadi ház csillagának felragyogását, Szabaton és Csontmező pedig aláhanyatlását jelenti.

Ez a jogosan büszke hivatkozás vármegyénknek a Hunyadiakkal való szoros kapcsolatára nem szépszavú retorika, hanem a történetíró meggyőződése. A beszéd hatása — a gyűlés jegyzőkönyve szerint — olyan volt, »mint mikor a kelő nap sugarának meghódol a ködtakaró s az előbb csak körvonalaiiban sejtett tájnak odavarázsolta panorámája egyszerre élénk világításban tárul elénk.

Az emlékbeszéd nem térhetett ki részletekre. Nem mondhatta el, hogy Hunyadi magyar és lengyel csapatok élén indult ugyan Budáról délnek, de békés megegyezést keresett. A határon leskelődő török miatt véget kellett vetni a két királyért dúló párt-harcoknak. Összetűzést kerülve, óvatosan közeledett a bátai apátságba zárkózott Gara Lászlóhoz, kinek vezértársai Kórógyi, Tamási és Bothos András voltak. Egy napig állt a monostor alatt, tanácskozássra hívta ellenfeleit és csak akkor rántott kardot, mikor gögösen azt izente Gara báb, hogy most már itt az idő, mikor nem nyelvel, hanem fegyverrel kell küzdeni. A bátai csatát váltakozó szerencsével, keserű haraggal vívták meg. Hunyadi a jobb szárnyon harcolt Garával szemben, kit futásba kergetett. Bothos elesett a harcban, Tamásit elfogták, Gara és Kórógyi megmenekültek. — Ezután

Simontornya és Siklós ostromára sietett a győztes Hunyadi, de nem akarván sok időt veszteni, csakhamar visszatért Budára. A hálás Ulászló erdélyi vajdává teszi... Most már ő a török elleni harcok intőzője, az ország első embere, tizenöt éven át a százszor keserves magyar sors hőselkü, fáradhatatlan viselője, kit nem tör meg a vereség, nem kábit el a győzelem; ott van mindenütt, hol tenni kell a nagy célokért: szemben a halállal, túrva megalázó fogságot, felejtve irigy ármánykodást. Egy gondolat ég a lelkében: megmenteni a pusztulástól hazáját és a kereszténységet, kiszorítani a hitetlen törököket Európából... Ennek a gondviselés adta nagyszerű nemzeti hősnak szerencsecsillaga valóban Tolna vármegyében ragyogott fel. Jövőjének alapját a bátai győzelem vetette meg.

De — mit érne minden hivatkozás a történelmi valóságra, ha Hunyadi elfeledte azt a napot, mikor csillaga felkelt, ha tovább haladva dicsősége útján vissza se gondolt oda, hol egyszer sorsdöntő órában állt a választáson?... Hunyadi hálás volt a kis tolnamegyei falu iránt, honnét nagy utjára indult. Szép szokása volt, hogy isteni büntetésnek tartotta a vereséget, győzelmei után pedig hálát adott Istennek, kolostort épített, templomot gazdagított. A bátai apátság akkor már ismert bucsujáró hely volt. A vérző szent otya csodájáról híres templomát 1534-ben avatta bucsus helyé IV. Jenő pápa levele. Hunyadi előbb is láthatta a szent helyet, mikor a szomszédos Cikádorban tartózkodott. Rómában pedig együtt volt 1533-ban Gatalóczi Mátyás és Németh György pécsi kanonokokkal, kik ott a bátai csodáról is beszélhettek. Szokásához híven, a győzelem után megajándékozta a bátai templomot is. Két dalmatikát ad, melyeket 16 forintért értékel az 1526. évi leltár. Hunyadi kegyelete nagyban hozzájárul a bucsuhely felvirágzásához. Egymást érik a drága ajándékok. A kis falu, Bata, melyet Ranzanus vicusnak nevez s amelynek a mohácsi csata idején csak 200 háza volt, az érdeklődés középpontjába kerül temploma révén. Az ajándékozók közt elől jár a Hunyadi-család. Az egyik legszebb, legértékesebb miseruhát Szilágyi Erzsébet adja. Nagy bársony volt a neve ennek a ruhának. Mátyás király nemsokára a tolnai gyűlés után Bata-óról intézi a török hadjárat előkészületeit. Majd

Prima tüzfát

őiben és aprítva,
a legjobb minőségű

376

hazai szeneket

a legmegbízhatóbban és legolcsóbban

TREBITSCHER

szén- és tüzfakereskedőnél kaphat

Iroda: Széchenyi-u. 29-31. Telefon: 137
Raktár: Szent István-tér 24.

két hétig tartózkodik az apátságban. Arannyal átszőtt damaszt ruhákat, oltáriszkeket hoz magával. Családi örökség ez a kegyelet Bata temploma iránt. Apáról fiúra száll, melyet nem magyaráz meg eléggé sem a vallásos érzés, sem a bucsus hely nagy híre. Ötven éven át nem felejtik a Hunyadiak az eldugott kis tolnai falut. Emléke a szívükhöz nőtt. Nem feledtette azt sem a háborúk sok viszontagsága, sem a trón pompája, százféle gondja. Milyen mélyen gyökerezett lelkükben a ragaszkodás Bata kincséhez, a szent vérhez, megkapóan mutatja Hunyadi László cselekedete: halála órájában egyik utolsó kívánsága, hogy aranyos fekete bársony miseruhát küldjenek Bata-ra. Ezzel bucsuzik a szenthelytől, melynek megbecsülését szüleitől tanulta. Szomorú lelkét az vigasztalja, hogy majd megemlékeznek róla a szent vér oltáránál. Corvin János is követi a családi hagyományt. Négy bársony ruhát ajándékoz 200 forint értékben. A Hunyadiak példája lelkesíti a környék előkelőit. Felsorolja a leltár Geréb Péter, enyingi Török Imre, Garay Jób, Perényi Imre. Kanizsai Dorottya adományait. Garay Jób félemler magasságu ezüst szobrot is ad, melynek értékét 6 girába számítja a jegyzék. Ráskay Balázs két ezüstláncos mellkeresztjét pedig 2 girába. Az összes ruhák becsértéke 1426 forint, az ékszereké 286 forint és 20 gira volt a mohácsi csata után. A bőkezű szeretet annyi drágakövet, ezüstneműt, fát, szövetet halmozott össze, hogy — a leltár szerint — csak Isten tudja azok számát és értékét. A bucsujáró hely virágzása a Hunyadiak korára esik. Utána már nem gazdagítják, hanem rabolják a templomot erőszakos kegyurai... II. Lajos lelkét talán a Hunyadiak emléke hatotta meg, amikor kétszer is Bata-ór várta seregét s bűnbánatban megtisztulva, hősi elszárással innen indult a nagy temetőbe, — Mohácsra.

Az ötszázéves forduló ünnepén Tolna vármegye méltán mutathat olyan tényekre, melyek a vármegye multját a Hunyadiakhoz fűzik. Ha ez ünnepen felkelne sírjából, az elcsatolt, de szívünkben soha el nem szakadó, drága magyar földből nagy Hunyadi János és végigjárna mind a földet, ahol harcolt, szenvedett: Szendrőt, a Maros völgyét, a Vaskaput, Zimonyt, Nándorfehért, ahol sem tudna megpihenni a szomorú lelke. Akik ott uraszkodnak, nem az ő népe. És ha elszállna aztán csonka hazánkba és megkeresné a bátai síkot, a klastromhegyet, mert itt is volt véres, döntő csatája; itt is könyörgött Istenben bizva; innét nyílt meg az útja, hogy a haza és a keresztény világ védőpajzsa legyen; ide küldte

Erzsébet Királyné Szálló

Budapest, IV., Egyetem-utca 5.

281

100 modern, kényelmes szoba. • Lifttek. • Hideg-meleg folyóvíz. Központi fűtés • Az étterem- és kávéházban minden este szalonzene

Az Erzsébet-pincében egy pincér-rendszer!

Menü: 1-60 P

Menü: 1-60 P

az édes vérei hálás ajándékait; ez magyar föld és az is marad; otthon lehet, mert gondolkodik rá és él az emléke, óh bár ne csalogdnék s ne fakadna panasza, hogy itt is lerombolt mindent a török ellenség és nem épített fel semmit a magyar hála.

Báta katolikus egyházközsége templomot szeretne építeni a klastrom-hegyen, hol a szent vér temploma állt, mely iránt oly nagy kegyelettel viseltettek a Hunyadiak. Szerény szándékunk, hogy ebben emléket állítsunk Hunyadi Jánosnak. Erre mi felénk pusztul a nemzet, veszendőben a hit, lassan majd csak szép szó a haza. Lobogó lángok, gyújtó példaképek kellenek, hogy újra tüzet fogjon a hamvadó magyar lélek.

Testvérek, segítsetek megépíteni a Megváltó drága vérének templomát s abban Tolna vármegye Hunyadi emlékeit!

Székely karácsony

Irta: F. Bereczk Gizella.

Uzon Péter viskójának ablakát megmegrázta a berecki hegyek felől fújó szél. Az öreg székely meg sem rezgett, csupán a törökbuzát morzsolgató kérges kezei reszkettek.

Felesége, a kis öreg párja már nem állta szó nélkül. Ráncos kezében megállt a guzsaj és bátortalanul nézve az urára, sipogó hangon szólt: — Sirnak a fenyők!

Az öreg csak lejjebb horgasztotta a fejét, de nem felelt rá. A törökbuzaszemek aprónként potyogtak kosarába, egyre csak dolgozgatott, hogy asszonya előtt el ne árulja, hogy neki is fáj a büszke székely szíve. Juli asszony behuzta fonnyadt nyakát rongyos kendőjébe, mert biz a csutaláng nem csinált valami tulbarátságos meleget a konyhácskában és megeredt könnyek között tovább beszélt:

— Biz'a Péter, Marikának nem lesz az idén karácsonyfája. A bocskoros örök elállották az erdő utjait, nem adnak ki fenyőt a magyarnak. Mit adnék csak egy kicsi ágacskáért Péter! De hát nem lehet, most már ezt sem lehet!

— Majd elfordul még valamire galambom. — szólalt meg az öreg — iszen még öt nap vagy odáig. Majd megpróbálom. Talán tudok hozni. Megpróbálom én.

— Mit es szólna a szegény fiam, — jajgatott tovább a vénasszony — ha tudná, hogy Marikának most már karácsonyfája se lehet. Annak es már idestova tiz esztendeje, hogy itt hagyá nekünk a leánykát. Meg kellett halnia, mert magyar vót. Székely! Miért is nem tudott a nyelvére vigyázni! Mért hogy nem tudott tünni! Az a szegény asszony meg nem sokáig bírja nélküle, hamarosan elmene utána.

— Hallgas, — csitította az öreg Marika jön! Véle jön Kászoni Kelemen es. Ne lásson a leányka könnyüket.

Nyílt az ajtó. Marika jött be elsőnek. Mintha a tavasz dobott volna ide valahonnan egy színes virágot, mintha nem is a hideg szél kísért volna utján. Ahogy a kendőcskét leszedte magáról, olyan volt, mint egy kibontakozott halovány rózsza. Nem hiába szokta mondani Kászoni Kelemen, hogy: »jó szaga vagyontőle a levegőnek amerre jár«.

Kászoni Kelemen ott állt mellette. Gyönyörködve nézte, hiszen esztendőre összekerekülnek. Már akárhogy megyen is a székelysors, jobb sorsra egyhamar hiába várnak, csak Marika töltse már bé a 17. esztendőt, hogy

ne kelljen a gyöngye virágot féltetni a korai harmattól. Még egy tavasz, egy nyár, egy ősz és elviszi őt Kászoni Kelemen. Kettecskén majd csak elviselik a rabigát, édes lesz a törökbuzakenyér, ha Marika fehér kis keze dagasztja és jó lesz a pityóka leves, ha ő főzi a napsugaras mosollyal kínálja oda az urának. Csak már ideérjen az ideje!

— Mért olyan szomorúak nagyapám? — kérdezte a leányka. — Ne busuljon édes öregszülém — fordult az anyókahez, aki elmulasztotta kitörölgetni arca barázdáiból a könnyeket — majd lesz még másképpen is. De ezt már ő is szomorúan mondta, mert jól tudja, hogy mi fáj az öregeknek, hiszen a fonóban másról nem beszéltek ma a leányok.

Kászoni Kelemen nem tudta nézni Marika bánatát.

— Dejszen! Nem addig van a Kiáltott föl. Szálas alakja, mintha még magasabbra nyúlt volna, szemében dacos láng lobbant meg. Két karját Marika felé nyújtotta, de ölelni nem tudott, mert ismos két keze ökölbe kényszeredett. Szinte hörögve lökte ki magából a szót:

— Majd én megmutatom, hogy Uzon Marikának lesz karácsonyfája!

Aztán elrohant. Sívített a szél utána, ahogy becsapta maga mögött az ajtót. A leány mozdult egyet, mintha véle akart volna menni, de aztán megállt egyenesen, mint egy büszke rózsafa. Arcáról eltűnt a szomorúság, piros ajkai mosolyra nyitak, kék szemei fölragyogtak, mint az esti csillagok.

Igen! Neki lesz karácsonyfája! Kászoni Kelemen hoz neki. Bátor ember és okos. Majd elhozza öné a legszebbet, legformásabbat. Ő meg majd készíti rá aranyos papírból csillagokat, sziveket és gyertyácskákat gyújt rajt. Igen! Lesz karácsonyfája. karácsonyi ének, ünnep, szeretet. — Kászoni Kelemen nem fogja ki a mót katonák. Igazi székely! Nem ismer veszedelmet. Nem... nem... nem érheti baj, hiszen ő gondolatban elkíséri, utána röpül a lelke és minden bajtól megvédi. Kászoni Kelemen ideér a karácsonyfával.

A vackon nőtt oláh, jól bírta a hideget, de azért mégis zsebre tette a kezét a puskaszij mellett és összeverte ormótlan két bocskorát, hogy meg ne fagyjon álló helyében. A székely legény már ötöd napja járta a hegyalját, de hiába. Durva szitkokkal kergették el az oláh örök, mint egy kutyát. Ma már az utolsó nap és már bealkonyult, neki már vtt kene lennie a fenyőfával Marikánál. Még ennél megpróbálkozik szép szóval, — gondolta — ha aztán nem megy, hát élet vagy halál, de fenyőfa nélkül haza nem megyen. Mért hiszen kezdhette volna ő így is, de arra gondolt, hogyha pusztakézzel összeméri erejét a fegyveres oláhhával, biztos halál és mi lesz akkor Marikával! Csakhamar sikerült levenni a lábáról a bocskorost, pénzt, dohánt és a fapipáját adta neki s meg volt a fenyő, szép formás, ezüstös levelű. Boldogan vette vállára és elindult vele. Nem érezte, hogy fázik, nem fájt neki, hogy oda a dohánya, meg a keserves keresete, az sem bántotta, hogy a fapipája most már nem az ő száját melegíti, hanem az oláhét. Sietett drága terhével. Ahogy a falu útjára tért, előbujt a hold és megvilágította az utját, de őt magát is, meg a fenyőfát is. A hegyoldalról éppen oda lehetett látni.

Éles dörrenés hasította át a levegőt. Jól célzott az oláh, éppen a fe-

nyőágak közé, a székely legény hátába talált a golyó.

— Ej a tamburáját, — kiáltott Kászoni Kelemen — mert érezte, hogy ott, ahol az »ütés« érte, melegsik a teste. Megállt, megfordult, mintha szembe akarna nézni a támadójával, de körülötte nagy csönd volt és nem látott mást, mint az ezüstös hold világánál a nagy hegyet. De hallani vélte a bocskoros katona röhögését és lelkével látta, amint markában a véres judáspénzzel, az ő keserves keresményével, pipája füstje mögött vigyorra torzul az arca.

— Bitang — ordította torkaszakadtából — bitang, kutya! Hogy verjen meg a Magyaristen!

Aztán megfordult s mintha minden haragja kiszállt volna belőle ezzel a pár hangosan mondott szóval, tovább vette útját. Gyorsított, de csak az akarásával, mert lábai lassan mozogtak, de azért jól haladt előre.

— No csak nincs baj... — morogta kis idő múlva — semmi az egész... persze, hogy semmi!... Oda érek... Marika nem ijed meg, bátor székely lány... Julinéni bé köti a sebet... fehér hasított gyolcsal... aztán... semmi baj... Iszen sietek én... egészen jól megyen a sietés... no már, hogy szé-

Szekszárd a törökök kiűzése utáni első évtizedekben¹⁾

Irta: dr. HOLUB JÓZSEF egyetemi tanár.

Amit városunk középkori történetéből tudunk, nagyon kevés. Kétségtelen, hogy kitűnő fekvése mellett — az ősrégi dunamenti fő utvonalon volt el alatta — a római kultúra még fennmaradt emlékeinek is nagy része volt abban, hogy a magyarság hamar megtelepedett a szőlőtermő dombok alján s hogy I. Béla királyunk 1061-ben bencés apátságot alapított itt. Az apátságot, mely a mai megyeház helyén épült, később meg is erősítették. Hogy mikor, nem tudjuk, de a XV. század elején már várnagyáról olvassuk. E század második felében már mezővárosnak mondják Szekszárdot, ami azt mutatja, hogy bár az apát földesurasága alatt állt, bizonyos kiváltságokkal bírt s elég népes volt.

Minthogy a Konstantinápoly—Eszék—Buda vonal a legfontosabb hadiút lett a török számára, városunk, amely e mellett feküdt, hamar a török uralma alá került. 1532-ben szállta meg Kászon bég, aki felégette s török őrséget helyezett bele. Hogy ez a végleges birtokbavételét jelentette e, biztosan nem tudjuk, de 1541-ben kétségtelenül bekövetkezett ez, amikor megyénk jó részben a török hatalma alá jutott.

Evlia Cselebi, a híres török világutazó, 1663-ban járt itt s leírta Szekszárd egy kerület, szandzsák, székhelye lett s ennek parancsnoka, a szandzsákbég itt székelte. Az őrség a várat foglalta el, amennyire annyira helyrehozva azt, mert a török — templom és fürdő kivételével — nem igen épített. Pedig, hogy eléggé elpusztulhatott a város is és a vár is, azt elgondolhatjuk, ha tudjuk, hogy 1526-ban és 1529-ben is erre vonult Budára, illetve Bécs alá Szolimán seregével, hogy Kászon bég, mint láttuk, 1532-ben felégette s hogy bizonyára sokat szenvedett akkor is, mikor 1541-ben végleg a török kezébe került.

¹⁾ Főképp Tolna vármegye levéltárában és az Országos Levéltárban gyűjtött adatok.

dülök... nem... nem, de szédülök... csak megbotlám... suly tudta, hogy kő fekszik a hó alatt... no már itt es vagyok... itt vagyok a templom... megvetem a körösz-töt... de... nem... nem emelkedik a karom... itt az iskolaház... nohát iszen már nincs messze... Ott vagyok már Uzon Péter házikója... ide látszik az ablaka... még vagy száz lépés... hamar megjárom... no de elsötétedett egyszerűen... elbujt talán a hold?... no már ide érkezem... Dicsértések... itt... itt az ajtó... itt a fakilincs... a... a... a... fenyő kicst nehéz... de... jól birom... egészen jól birom... igen megfogom a kilincset és tüstént bévül kerülök... Ma... Marika... itt a fenyő... elhozám neked... a legszebbet... a leg... for... má... sabbat...!

Megmondám, hogy Uzon Marikának lesz karácsonyfája!

De ezt már csak úgy álmodta Kászoni Kelemen, a viskó ajtaja előtt, a hópárnán. Kinyult keze már nem érte el a fakilincset, baljával pedig szorosan fogta a fenyőt, elne vegye tőle senki, mert ezt neki hozta, ez az övé, Uzon Marikáé, Uzon Marika karácsonyfája!

munkájában, hogy mit látott városunkban. Érdekes leírása alkalmas arra is, hogy alapján rekonstruálhassuk, milyen lehetett a középkorban a vár s a város. Délfelől, a mai bejáró táján, felvonó hidon át vezetett az út a várba, amely, mint a helye ma is mutatja, nem volt nagy: az apátsági épületet, a templomot foglalta magába s még néhány kisebb épületet, Evlia szerint összesen öt házat és egy dsámit, templomot. — Maga a város két részből, két utcából állt, mint az 1573-i fejedőrajstomból látjuk: az egyik a Kálvária és a Bartina felé eső utca volt, amelyet Szekszárdnak neveztek, a másik pedig a Felfalvi utca, amely kétségtelenül a mai Felső utcának felel meg; az utóbbiban 15, az előbbiben pedig 40 házat írtak össze a mondott esztendőben.

1526 előtt bizonyára nagyobb s népesebb volt, de azóta sok pusztulás érte, mint láttuk, míg a török lett itt az ur. De később is. 1565-ben a szigeti kapitány katonái égették fel, 1598-ban pedig a hajduk foglalták el éjjeli támadással a várost, felgyújtották s leöldöstek, akit csak értek.

A török őrség a várat foglalta el, ahol egy templomot építettek, a várkapu előtt pedig fürdő, cseréppel fedett fogadó, imaházak, mecsetek és boltok épültek; mindez, úgy látszik, a mai Béla téren. Maga a város — írja Evlia Cselebi — vár felé hajló dombon fekszik s 500 deszkatejű házból áll, amelyek közül kitűnik a bégnek, a parancsnoknak magas palotája.

Buda 1686-i ostromának hírére a nagyvezér már a nyáron megindult nagyobb sereggel a felmentésére; amikor azonban látta, hogy megkészt, visszafordult és Eszékre sietett, még pedig oly gyorsan, hogy Lotaringiai Károly, aki már szeptember 6-án üldözésére indult, nem tudta utolérni. Nagyon valószínű, hogy a török lakosság, mint Budáról is, már